

Панченко І. А.,

к.е.н., доцент,

докторант кафедри обліку і аудиту,

Житомирський державний технологічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИБУТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ

Структурні зрушення в економіці, яким притаманні перманентність кризових явищ, існування невизначеності та ризиків у господарській діяльності, мають безпосередній вплив на результати господарської діяльності. Враховуючи, що на сучасному етапі економічного розвитку основними факторами формування прибутку виступають знання і вміння, невизначеність та ризики, переосмислення вимагають не лише теоретичні підходи до розуміння сутності прибутку як об'єкта бухгалтерського обліку, а й до концептуальних засад його бухгалтерського обліку з урахуванням існуючих економічних умов та специфіки операцій на стадіях формування, розподілу та використання прибутку, що спрямовані на формування інформаційного забезпечення для прийняття адекватних управлінських рішень щодо пошуку додаткових джерел фінансування підприємств.

Неврахування фактору ризику при формуванні, розподілі та використанні прибутку є однією з вагомих проблем, що обумовлює невідповідність системи управління вимогам сьогодення та обмежує здатність суб'єкта господарювання розвиватися. В умовах невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища потребує розвитку інформаційне забезпечення системи підтримки прийняття управлінських рішень, що ґрунтується на отриманні якісно нової облікової інформації для управління господарською діяльністю та окремими господарськими процесами в умовах ризику, а також здійснення активного управлінського впливу на об'єкт управління — прибуток, чутливий до впливу ризиків.

У цьому аспекті на бухгалтерський облік, як одну з підсистем системи управління на підприємстві, покладається завдання виміряти у вартісному вираженні результат впливу факторів формування прибутку на його числове вираження. Нові економічні відносини вимагають також постійної оцінки роботи управлінського персоналу та працівників підприємства із досягнення поставленої мети для забезпечення справедливого розподілу прибутку.

Інша сторона досліджуваної проблеми проявляється в тому, що застосовувана на більшості підприємств система бухгалтерського обліку неспроможна задовольнити потреби управління через обмеженість показників, які генеруються системою обліку. Наведені у фінансовій звітності показники щодо прибутку розкривають інформацію про фактичні наслідки подій, що відбулися в господарському житті, однак інформація прогностного характеру, а також інформація про вплив потенційних ризиків та подій після дати балансу на результати діяльності й напрями використання прибутку — відсутня.

Відповідно, в сучасних умовах потребує розробки концепція бухгалтерського обліку, спрямована на задоволення запитів користувачів не лише фактичною інформацією, а й інформацією прогностного характеру для реалізації ризик-орієнтованого управління господарською діяльністю в цілому, та прибутком зокрема.

Для подолання інформаційної обмеженості вважаємо за доцільне формування системи інформаційного забезпечення процесу управління ризиками з дотриманням наступних етапів: збір інформації про господарські операції з ідентифікацією факторів їх ризиковості, обробку отриманих даних з аналізом впливу наслідків ризиків на результати діяльності та достовірність показників звітності, формування внутрішньої звітності з відображенням наслідків впливу ризиків на фінансові результати, проведення економічного аналізу показників представленої звітності. Запропоновані етапи повинні бути враховані при побудові системи бухгалтерського обліку не лише в процедурному аспекті, що передбачає удосконалення існуючих або розробку нових процедур ведення бухгалтерського обліку (страхування, резервування, хеджування ризиків, що впливають на результати діяльності та інші), а й при ідентифікації об'єктів бухгалтерського обліку, які виникають або повинні виникати в результаті здійснення господарських операцій, яким притаманні ознаки ризикових.

Враховуючи, що умови невизначеності та ризику висувають нові вимоги до систем управління макро- та макrorівня, важливого значення набуває розробка нових моделей формування прибутку, які б дозволяли розширити можливості управлінської системи та сприяли економічному розвитку суб'єктів господарювання. З огляду на поставлені завдання, напрями їх вирішення вбачаємо на етапі формування прибутку в розробці моделі формування прибутку з врахуванням впливу ризиків на результативні показники та моделі створення грошового забезпечення прибутку.

Модель формування прибутку з врахуванням впливу ризиків на результативні показники ґрунтується на відображенні в бухгалтерському обліку інформації про формування нормального прибутку, втраченого прибутку і надприбутку з використанням можливостей аналітичного обліку. Деталізована інформація в розрізі цих видів прибутку, механізм і умови її формування підлягає розкриттю у внутрішній звітності підприємства, сформованій за запитами управлінського персоналу вищої ланки управління або власників.

Модель створення грошового забезпечення прибутку при його формуванні передбачає розуміння під грошовим забезпеченням прибутку джерело фінансування, створене за рахунок високоліквідних активів для покриття витрат фондів, які мають цільовий характер та які створені в результаті розподілу прибутку. Особливе значення та важливість має формування грошового забезпечення прибутку для власників підприємства (його засновників та учасників), які прагнуть не просто накопичувати зароблене в результаті здійснення діяльності, а й використовувати для подальшого розвитку. В цьому аспекті створене грошове забезпечення для власників бізнесу є одним із засобів мінімізації та/ або нейтралізації ризику платоспроможності в умовах кризових явищ та подолання їх наслідків.

УДК 657.42

Пархоменко О. П.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Існування суттєвих принципових неузгоджень і розбіжностей у частині фінансового та податкового обліку призвели до внесення змін у діюче законодавство України. Це дозволило наблизити бухгалтерський і податковий облік один до одного, але необхідність подальшої їх гармонізації все ж таки залишається. Насамперед, актуальними залишаються питання ведення обліку основних засобів, а саме нарахування амортизації на різні об'єкти їх обліку.